

Strokovno gradivo za izvajanje programov
finančne pismenosti za odrasle

Vodenje in spremljanje družinskega proračuna

Strokovno gradivo za izvajanje programov
finančne pismenosti za odrasle

Vodenje in spremljanje družinskega proračuna

Strokovno gradivo:

Vodenje in spremljanje družinskega proračuna – Gradivo za udeležence programov finančne pismenosti za odrasle

Urednice: Petra Javrh, Estera Možina, Tina Kompare Jampani

Avtorica: Tanja Bratkovič Pirc

Avtor preglednice: Mark Pirc

Strokovni sodelavci: Jože Gričar, Alenka Grželj, Andreja Mernik Jelen (ŠC Celje), Marija Žiher (Banka Slovenije), Alina Meško (ZPS), Matej Krumberger (ZBS – GIZ), Darja Kušar (LU Slovenska Bistrica), Urška Purg (Bankarium), Gregor Sepaher (RIC Novo Mesto), Rajka Stanko (Elementum), Marjana Šporar (ŠC Novo mesto), Rok Trdan (Cene Štupar – CILJ), Nina Zakotnik (Familija), Tjaša Beričič (Familija), Tina Baloh (UPI LU Žalec), Brigita Gorjup (AZ Velenje), Maja Mihelič (ZIK Črnomelj), Mira Koporčič Veljič (ZDU – GIZ)

Tehnično uredila: Jana Plaznik

Jezikovni pregled: Vlasta Kunej

Oblikovanje: Larisa Hercog

Izdal: Andragoški center Slovenije, Ljubljana

Zanj: dr. Nataša Potočnik

Leto izdaje: 2024

Elektronska izdaja, spletna stran: <https://www.acs.si/digitalna-bralnica/vodenje-in-spremljanje-druzinskega-proracuna/>

Priporočilo za citiranje:

Bratkovič, T. P in Pirc, M. (2024). Vodenje in spremljanje družinskega proračuna – Gradivo za udeležence programov finančne pismenosti za odrasle. [Elektronski vir] Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani
COBISS.SI-ID 205751811
ISBN 978-961-7116-77-9 (PDF)

Strokovno gradivo Vodenje in spremljanje družinskega proračuna – Gradivo za udeležence programov finančne pismenosti za odrasle avtorjev Tanje Bratkovič Pirc in Marka Pirca je bilo pripravljeno v sklopu projekta Finančna pismenost za odrasle 2022–2024, ki ga je izvajal Andragoški center Slovenije. Projekt sta finančno podprla Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje ter nacionalni program reform in naložb Načrt za okrevanje in odpornost.

Gradivu na pot

To gradivo je pripravljeno kot vzorčni primer gradiva, ki je namenjeno udeležencem programov finančne pismenosti za odrasle. Zasnovala sta ga Tanja Bratkovič Pirc in Mark Pirc, pri njegovi pripravi pa je sodelovala vrsta sodelavcev. Avtorica ima dolgoletne izkušnje s področja načrtovanja in vodenja družinskega proračuna. Usposabljala je številne odrasle za uporabo orodja, ki ga opisuje to gradivo. To orodje je sistematična pomoč pri upravljanju osebnih in družinskih financ, zasnovano pa je po načelu »vse na enem mestu«.

Gradivo je namenjeno konkretnemu načrtovanju družinskega proračuna doma ali v obliki skupinske predstavitve orodja za udeležence programov za finančno pismenost odraslih. Učitelji in izobraževalci odraslih, ki bodo želeli izvajati programe finančne pismenosti, imajo možnost svojim udeležencem preprosto in v praksi preizkušeno pokazati, kako načrtovanje in vodenje družinskega proračuna poteka v praksi.

Uporabljeno orodje – s tem mislimo na tabele družinskega proračuna, ki so dostopne v navedeni povezavi v elektronskih Excelovih tabelah – je lahko tudi podlaga za seznanitev s področji osebnih financ, njihovih posameznih elementov in kategorij. Tabele bodo udeležencem v pomoč pri postavljanju kratkoročnih, srednjeročnih in dolgoročnih življenjskih in finančnih ciljev njihove družine pa tudi prioritet v življenju. Avtorja izhajata iz postavke, da predstavlja zapis več miselnih procesov, ki morajo potekati ob uporabi tabel, ob tem pa mora tudi uporabnik prevzeti odgovornost za zapisano. Poleg tega širok obseg kategorij omogoča dober vpogled in razmislek o življenjskih navadah posameznika in celotne družine ter omogoča postavitev novih življenjskih ciljev in prioritet.

Orodje je zasnovano tako, da omogoča učenje in praktično vadbo drugih spretnosti: na primer osnovnih računskih spretnosti, rabo informacijske tehnologije in pogloblja splošno poučenost. Hkrati omogoča sodelovanje celotne družine, saj pri izpolnjevanju tabele lahko sodelujejo starši pa tudi otroci, ob čemer se otroci skupaj s starši učijo tudi drugih spretnosti, ne le finančnih. Posebno dragoceno pa je, da uporaba tega orodja udeležencem omogoča takojšen vpogled v njihovo osebno finančno stanje oziroma v družinski proračun ter razmislek o vrednotah in prioritetah posameznika in družine kot sistema. Vsakodnevna uporaba pa omogoča določeno varnost in hitro ukrepanje ob izrednih dogodkih.

Na drugi strani je gradivo kot celota (s tem mislimo na ta navodila v kombinaciji z Excelovimi tabelami) pripravljeno tako, da ga učitelji v programih finančne pismenosti za odrasle lahko uporabijo kot zelo priročen zgled za delo z neposrednimi udeleženci programov. V tem primeru svetujemo, da se vsebina gradiva, ki ga bodo razvijali sami, poprej pilotira.

Priporočamo, da uporabljate gradivo v kombinaciji z drugim gradivom iz zbirke Finančna pismenost za odrasle, še posebno pa v povezavi z gradivom *Vezovišek, A. (2024), in sicer Družinski proračun – Gradivo za modul v izobraževalnih programih finančne pismenosti za odrasle* (Ljubljana: Andragoški center Slovenije).

Doc. dr. Petra Javrh, urednica

Kazalo vsebine

GRADIVU NA POT	5
1. UPORABA PROGRAMA ZA OBDELAVO DRUŽINSKEGA PRORAČUNA	9
2. NAMESTITEV TABELE NA OSEBNI RAČUNALNIK	10
3. IZDATKI IN PREJEMKI	12
3.1 Računi – osnovni življenjski izdatki	12
3.2 Osnovni življenjski izdatki – mesečni pregled	13
3.3 Mesečni izdatki – stalni	14
3.4 Mesečni prejemki	14
3.5 Povzetek računov	15
4. VARČEVANJE	16
5. PRERAČUN IZDATKOV ZA NAKUP AVTOMOBILA	17
6. BILANCA STANJA	18
7. NOVE INVESTICIJE	19
O AVTORJIH	20

1. Uporaba programa za obdelavo družinskega proračuna

Ta navodila so namenjena uporabi Excelove tabele družinskega proračuna. Tabela je dostopna na povezavi: http://arhiv.acs.si/ACS_navodila-Druzinski_proracun_vzorec_v36.xlsm

V naslednjih poglavjih je podrobno opisana uporaba tabele po posameznih listih. Opisanih je nekaj splošnih navodil za uporabo, kot so na primer sama namestitvev ali omogočanje makrov. Vsak posamezni list je razložen in obdelan v svojem poglavju. Izjema je list z imenom Navodila.

Seznam listov v tabeli:

1. Navodila
2. Računi – osnovni življenjski izdatki
3. Osnovni življenjski izdatki – mesečni pregled
4. Mesečni izdatki – stalni
5. Mesečni prejemki
6. Varčevanje
7. Preračun za nakup avtomobila
8. Družinska bilanca stanja
9. Nove investicije

Kako vpisovati v tabele

List Navodila je zasnovan kot opomnik z nekaj kratkimi informacijami o povsem konkretni uporabi v Excelovi tabeli. V nadaljevanju ga ne bomo več omenjali, tu pa povzemamo najpomembnejše informacije iz teh navodil:

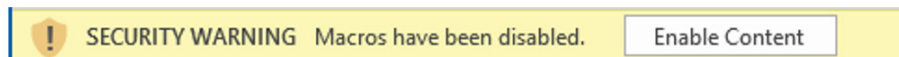
V poglavjih oziroma posameznih listih je nekaj komentarjev k posameznim celicam, kjer so osnovne informacije, kako vpisovati v tabelo. Poglavitno pravilo pa je, da vpisujemo samo v bela polja. Siva polja se računajo po formulah ali pa so prazna in se preračunajo ob zagonu makra. V ta polja se ne vpisuje.

Skupno vsem listom v tabeli je tudi to, da se celice, ki kakor koli izstopajo, obarvajo rdeče. V nasprotnem primeru ostanejo modre ali črne (besedilo).

Prav tako ni dovoljeno vrivanje ali brisanje vrstic ali stolpcev. Kjer je to dovoljeno, je posebej omenjeno.

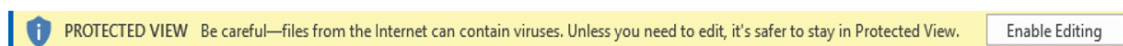
2. Namestitev tabele na osebni računalnik

Tabelo (z imenom Družinski proračun) shranimo v poljuben imenik na disku. Ker tabela vsebuje makre, se zaradi varnosti pred vsakim zagonom nad tabelo pojavi okno z vprašanjem:

Delovanje tabele usposobimo s klikom na gumb [Enable contents].

V nekaterih primerih se lahko pojavi tudi vprašanje (če smo tabelo prenesli z interneta):

Enostavno potrdimo na gumbu [Enable editing].

Da bi se izognili vsem dodatnim odvečnim klikom med delom s tabelo, lahko tabelo, ki smo jo odprli, shranimo v poljuben imenik (meni »Datoteka«, »Shrani kot« in sledimo navodilom za shranjevanje). V nastavitvah za Office nastavimo še ime imenika (kamor smo shranili tabelo) in ga označimo kot varen imenik.

Odpremo Excel in v meniju »File« izberemo »Options«.

Izberemo »Trust center« in v oknu se pojavi še gumb »Trust center settings«.

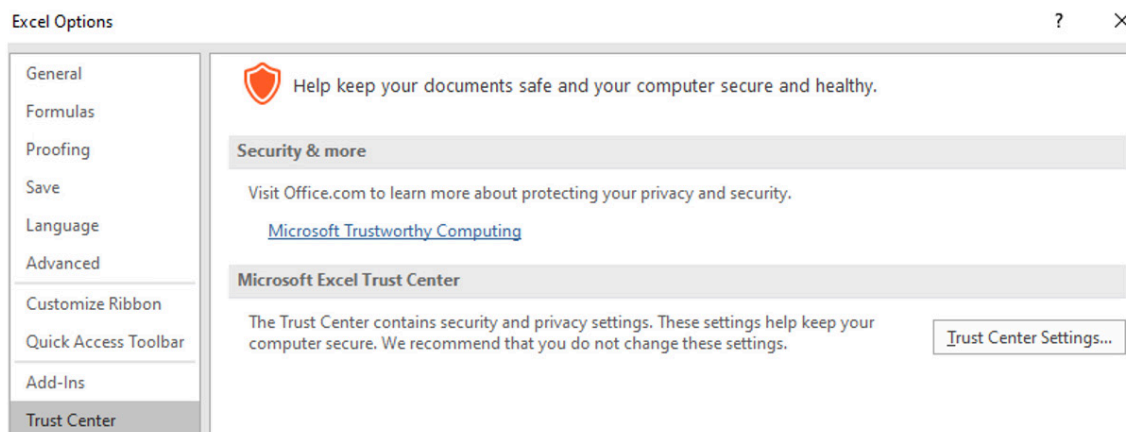
V naslednjem oknu kliknemo na »Trusted locations« in kliknemo na gumb »Add new location«.

V oknih, ki se pojavijo, dodamo imenik, kamor smo shranili datoteko za družinski proračun.

Kliknemo »Browse« in izberemo imenik z datoteko družinskega proračuna. Na koncu potrdimo izbiro z gumbom »OK«.

Od tod naprej bi morali imeti ob naslednjem odpiranju dostop do datoteke brez opozoril in pritiskanja na odvečne gumbе.

Nekaj slik za lažjo predstavo je na tej strani in naslednji.

Trusted Publishers

Trusted Locations

Trusted Documents

Trusted Add-in Catalogs

Add-ins

ActiveX Settings

Macro Settings

Protected View

Message Bar

External Content

File Block Settings

Privacy Options

Trusted Locations

Warning: All these locations are treated as trusted sources for opening files. If you change or add a location, make sure that the new location is secure.

Path	Description	Date Modified
User Locations		
C:\Users\Mark\Documents\		8. 05. 2024 11:16
D:\Sinabit\		26. 05. 2019 11:39
C:\...iles\Microsoft Office\Office16\STARTUP\	Excel default location: Office StartUp	
C:\... Files\Microsoft Office\Office16\Library\	Excel default location: Add-ins	
C:\Program Files\Microsoft Office\Templates\	Excel default location: Application Templates	
C:\...iles\Microsoft Office\Office16\XLSTART\	Excel default location: Excel StartUp	
C:\...ata\Roaming\Microsoft\Excel\XLSTART\	Excel default location: User StartUp	
C:\...ppData\Roaming\Microsoft\Templates\	Excel default location: User Templates	
Policy Locations		

Path: C:\Program Files\Microsoft Office\Templates\
 Description: Excel default location: Application Templates
 Date Modified:
 Sub Folders: Allowed

Add new location... Remove Modify...

Microsoft Office Trusted Location

? X

Warning: This location will be treated as a trusted source for opening files. If you change or add a location, make sure that the new location is secure.

Path:

D:\

Browse...

Subfolders of this location are also trusted

Description:

Date and Time Created: 8. 05. 2024 11:16

OK Cancel

3. Izdatki in prejemki

Prvi štirje listi (razen lista Navodila) so med seboj povezani. Na njih se vpisujejo (razen na listu Osnovni življenjski izdatki po mesecih, ki se preračunajo z lista Računi – osnovni življenjski izdatki):

- vsakodnevni računi (trgovina, restavracija, gorivo ...),
- mesečni in letni izdatki (elektrika, telefon, zavarovanje ...),
- mesečni prejemki (plača, honorarji, denarna darila ...).

Način vpisa in pomen posameznih polj je opisan v nadaljevanju v poglavjih z imeni listov.

3.1 Računi – osnovni življenjski izdatki

Na ta list vpisujemo vse vsakodnevne račune, ki jih prinesemo domov iz trgovine, knjigarne, restavracije, lekarne, pošte itn.

Na list vpisujemo pod posamezne kategorije, ki jih določimo po svoji meri oziroma skladno s svojimi nakupnimi navadami. Smiselno je, da so to čim splošnejše kategorije, kot recimo prehrana ali obleka. Pomembno je, da imamo za izbrano kategorijo vsaj nekaj izdatkov mesečno.

Primer: Nakup goriva se vpiše na ta list, nakup na primer hladilnika, ki ga kupimo, ko se nam dotedanji pokvari, pa se vpiše na konec lista Mesečni izdatki stalni pod rubriko Ostalo (ker je nastal izredni izdatek v določenem mesecu, v letu in v prihodnjih mesecih in letih naj ne bi nastal več – saj kupimo hladilnik le, ko se nam stari pokvari).

Imena kategorij lahko poljubno spreminjamo.

Osnovni življenjski izdatki so kategorija A – ta oznaka se pojavlja na naslednjih listih.

Na tem listu je dovoljeno dodati kakšen stolpec (označimo enega in ga vrinemo). Dodajati ga moramo za prvim stolpcem (v našem primeru na naslednji sliki stolpec F – pregrehe) in predzadnji stolpec (v primeru stolpec T – izobraževanje). S tem ohranimo formulo v zadnjem stolpcu.

Poljubni stolpec lahko tudi zberemo (tudi stolpca F in T iz primera).

Tekoči izdatki in mesečni plan za leto 2024 - vpis tekočih računov

Št.	Datum	Naziv	Namen	(klikni po vnosu računov) Vrsta izdatka (kategorija)																Skupaj račun
				pregrehe	lekovine	družba	zdravstvo	darila	drogerija	hobi	obleka	prehrana	gorivo	avio	stanovanje	pisarna	vrt	izobraževanje		
			Mesečni plan:	10,00	10,00	10,00	70,00	30,00	30,00	15,00	60,00	220,00	150,00	30,00	30,00	7,00		20,00	720,00	
1	05-May	Hofer	razno	5,00				4,00			20,00								36,00	
2	05-Feb	Mercator	hrana								50,00								50,00	

Same račune vpisujemo po vrsticah. Vsak račun lahko razdelimo na več kategorij. Če smo pravilno razdelili račun, se mora na koncu sešteta vsota ujemati z vrednostjo računa.

Obvezna podatka sta datum in vsaj ena številka v vrstici. Naziv je navadno ime trgovine, namen pa kar koli nam koristi za hitro pojasnitev računa, na primer tedenski nakup, praznovanje rojstnega dne, zeliščarska delavnica ...

Datumi računov so lahko pomešani, tako da nam kakšnega založenega računa, ki ga bomo našli čez mesec dni, ne bo treba vrivati.

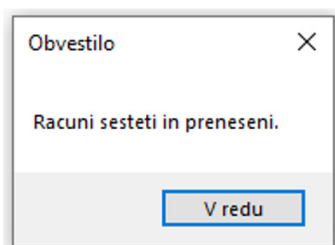
Datum vpišemo kot na primer 5.5. za peti maj. V tabeli se avtomatsko spremeni v 5.maj. Lahko pa vpišemo tudi 5.maj. Če zgrešimo kakšno črko, se datum poravna desno namesto levo.

Računi se oštevilčijo ob zagonu makra za preračun računov, tako da nam zaporedne številke ni treba vpisovati.

Računi se seveda lahko dodajajo poljubno.

K vpisu računov je dodan še vpis mesečnega načrta za posamezno kategorijo. Načeloma naj bi bil to največji znesek porabe za posamezni mesec. Ta znesek se uporabi pri naslednjem listu, kjer so zbrani vsi računi.

Po vnosu računov pritisnemo na gumb »Seštej račune« in počakamo na okno, ki ga potrdimo z gumbom »V redu«.

3.2 Osnovni življenjski izdatki – mesečni pregled

Preneseni in sešteti računi se pojavijo v tabeli.

Osnovni življenjski izdatki po mesecih (A) in kategorijah

A	Skupaj	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Avg	Sep	Okt	Nov	Dec	Letno	Mesečno	Plan (mes)
A.0	pregrehe	0,00	50,00	0,00	0,00	36,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	86,00	43,00	720,00
A.1	tiskovine					5,00								5,00	2,50	10,00
A.2	družba					0,00								0,00	0,00	10,00
A.3	zdravstvo					0,00								0,00	0,00	70,00
A.4	darila					4,00								4,00	2,00	30,00
A.5	drogerija					0,00								0,00	0,00	30,00
A.6	hobi					0,00								0,00	0,00	15,00
A.7	obleka					20,00								20,00	10,00	60,00
A.8	prehrana		50,00			0,00								50,00	25,00	220,00
A.9	gorivo		0,00			0,00								0,00	0,00	150,00
A.10	avto		0,00			0,00								0,00	0,00	30,00
A.11	stanovanje		0,00			0,00								0,00	0,00	30,00
A.12	pisarna		0,00			7,00								7,00	3,50	30,00
A.13	vrt		0,00			0,00								0,00	0,00	5,00
A.14	izobraževanje		0,00			0,00								0,00	0,00	20,00

V to tabelo ne vpisujemo ničesar. Če vmes kakšno kategorijo izberemo ali dodamo, se ta samodejno pojavi ali izbrši ob prenosu in seštevanju računov (gumb »Seštej račune« list prej).

Vsak presežek mesečnega načrta se obarva rdeče (v zadnjih stolpcih).

3.3 Mesečni izdatki – stalni

Vse izdatke, ki ostanejo na mesečni ravni enaki ali se rahlo spreminjajo, vpisujemo na ta list. Ti izdatki so označeni kot kategorija B, razdeljeni pa so na 5 podkategorij.

V prve štiri kategorije (B.1 do B.3) vnašamo izdatke, ki se pojavljajo vsak mesec. Navadno jih prepišemo iz podatkov plačil banke (če so na trajnikih) ali iz prispelih računov.

Kategorija B.4 je namenjena za vpis rentnih ali podobnih zavarovanj, ki se bodo nekoč vrnila na naš račun. Ta se prenesejo tudi na list Varčevanja, zato na tem mestu ne dodajamo izdatkov, ki se nikoli ne vrnejo.

Zadnja (B.5) pa je namenjena za posamezna, navadno enkratna letna plačila ali nakupe, ki jih opravimo zaradi tega, ker se kakšen gospodinjiski aparat pokvari (kot že omenjeno npr. nakup hladilnika).

Kategorije lahko seveda nastavimo po svoji meri.

Če nam zmanjka vrstic, jih lahko dodamo. Vriniti pa jih moramo za prvo in pred zadnjo vrstico v posamezni kategoriji (da se ohrani formula).

Stalni izdatki po mesecih (B), osnovni življenjski izdatki po mesecih (A) in vsota vseh mesečnih izdatkov (A+B)

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Avg	Sep	Okt	Nov	Dec	Letno
AB Skupaj (A+B)	0,00	50,00	0,00	0,00	36,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	86,00
A Skupaj račun (po kategorijah)	0,00	50,00	0,00	0,00	36,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	86,00
B Skupaj stalni (B1+B2+B3+B4+B5)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
B 1 Stanovanje	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
31.0 Skupna položnica													
31.1 Rezervni sklad													
31.2 Električna													
31.3 Plin													
31.4 Zavarovanje za stanovanje 1													
31.5 Zavarovanje za stanovanje 2													
31.6													
31.7													
B 2 Inet, telefon, RTV, naročnine	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
32.0 Internet (Inet, RTV, stacionarni tel.)													
32.1 RTV naročnina													
32.2 Prenosni telefon 1													
32.3 Prenosni telefon 2													
32.4 Časnik Delo													
32.5 Revija 1													
32.6													
32.7													
B 3 Krediti, zavarovanja	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
33.0 Kredit 1													
33.1 Kredit 2													
33.2 Dodatno zdravstveno 1													
33.3 Dodatno zdravstveno 2													
33.4													
33.5													
B 4 Zavarovanja, varčevanja	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
34.0 Rentno zavarovanje 1													
34.1 Rentno zavarovanje 2													
34.2 Rentno zavarovanje 3													
34.3 Rentno zavarovanje 4													
34.4 Rentno zavarovanje 5													
34.5													
34.6													
34.7													
B 5 Ostalo	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
35.0 Davek na nepremičnine													
35.1 Odmera dohodnine													
35.2 Registracija Avto													
35.3 Zavarovanje Avto													
35.4 Servis Avto													
35.5													
35.6													
35.7													
35.8													
35.9													
35.a													
35.b													

Posamezne kategorije (B.1 do B.5) se seštevajo posamično (vsota je pri imenu kategorije).

Nad tabelo za vpis so še tri vrstice: v drugi je prenos seštevka računov za posamezni mesec (A), v tretji vrstici vsota vseh B kategorij, na vrhu pa še vsota vseh stroškov (A+B).

3.4 Mesečni prejemki

Mesečni prejemki spadajo pod kategorijo C. Podobno kot na prejšnjem listu vpisujemo vse prihodke. Tisti, ki niso mesečni (recimo regres), jih ni treba deliti po mesecih, temveč jih vpišemo v enkratnem znesku nekam v tabelo pod ustrezno kategorijo.

Prejemki po mesecih (C) in razlika med prejemki in izdatki (C - A - B)

	Prenos	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Avg	Sep	Okt	Nov	Dec	Letno
C-AB Skupaj	300	0,00	-50,00	0,00	0,00	-36,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	214,00
AB Skupaj izdatki		0,00	50,00	0,00	0,00	36,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	86,00
C Skupaj prejemki		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
C.0 Plača 1														
C.1 Plačilo izdatkov (potni, malica)														
C.2 Plača 2														
C.3 Plačilo izdatkov (potni, malica)														
C.4 Avtorski honorarji														
C.5 Božičnica, regres														
C.6 Razni dodatni prejemki														
C.7														
C.8														
C.9														

Kot v prejšnji tabeli se lahko tudi sem vrinejo dodatne vrstice (spet za prvo in pred zadnjo).

V zgornjih vrsticah je v vrstici, označeni z AB, prenos izdatkov s prejšnjega lista, nad tem pa razlika med prejemki in izdatki (C–A–B).

V tej vrstici je še okno »Prenos«, kamor prenesemo stanje na računu iz prejšnjega leta. Če želimo. Številke, kjer stroški presežejo prejemke, se obarvajo rdeče.

3.5 Povzetek računov

Kaj počnemo z družinskim denarjem, se najbolje vidi na Listih »Mesečni izdatki – stalni« in »Mesečni prejemki«. Na prvem listu vidimo, kje nam denar uhaja iz družinskega proračuna, na drugem pa, od kod nama denar priteka v družinski proračun.

Vse tabele oziroma vsi listi so pripravljene za tiskanje.

Če med seštevanjem računov nastane napaka zaradi napačnega vpisa, moramo najti natanko ta napačni vpis. Priporočljivo je, da preračun zaženemo na vsakih nekaj vpisov, da bo napako lažje najti. Bolj izkušeni uporabniki pa lahko mesto napake ugotovijo iz tega, kje se je zataknil makro za preračun.

4. Varčevanje

Če nas zanima bolj celosten finančni položaj, pri katerem želimo dodati tudi varčevanje, uporabimo list Varčevalna shema. Tu nadziramo tekoče varčevanje za izpolnitev kratkoročnih finančnih ciljev in naložbe, ki so mišljene za izpolnitev dolgoročnih ciljev ali za čas upokojitve. V to kategorijo vpisujemo razne nakupe delnic, nakupe zlata in podobno.

Varčevalna shema

P	Skupaj prihranki (P1 + P2 + P3 + P4)	Prenos 0,00	Jan 0,00	Feb 0,00	Mar 0,00	Apr 0,00	Maj 0,00	Jun 0,00	Jul 0,00	Avg 0,00	Sep 0,00	Okt 0,00	Nov 0,00	Dec 0,00	Letno	Stanje
P 1	Varčevanja	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
P 1.0	Vežane vloge															
P 1.1																
P 1.2																
P 1.3																
P 1.4																
P 1.5																
P 1.6																
P 1.7																
P 1.8																
P 1.9																
P 2	Naložbe	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
P 2.0	Delnice 1															
P 2.1																
P 2.2																
P 2.3																
P 2.4																
P 2.5																
P 2.6																
P 2.7																
P 2.8																
P 2.9																
P 3	Varčevanje - Prenos iz TR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
P 3.0	Rentno zavarovanje 1															
P 3.1	Rentno zavarovanje 2															
P 3.2	Rentno zavarovanje 3															
P 3.3	Rentno zavarovanje 4															
P 3.4	Rentno zavarovanje 5															
P 3.5																
P 3.6																
P 3.7																

Pri tej tabeli moramo v stolpec »Prenos« vpisati podatke iz lanske tabele. Če je še nimamo, vpišemo trenutno stanje.

Tudi tu lahko vrivamo vrstice pri kategorijah P.1 in P.2.

V kategorijo P ne vnašamo podatkov, ker se ti prepisujejo z lista Mesečni izdatki – stalni.

5. Preračun izdatkov za nakup avtomobila

Na tem listu lahko vidimo in ugotovimo, koliko izdatkov imamo zaradi nakupa in uporabe avtomobila. Tabela je pripravljena za dva avtomobila (primerjava manjši avtomobil in družinski, večji avtomobil). Podobne izračune lahko najdemo tudi na straneh avto-moto.

Izračun izdatkov ob nakupu avtomobila

	Avto 1	Avto 2
V 1 Letni izdatek nakupa avtomobila	1.875,00 €	900,00 €
V 1.0 Izdatek nakupa osebnega avtomobila	20.000,00 €	12.000,00 €
V 1.1 Letni izdatek obresti (v primeru kredita)	0,00 €	0,00 €
V 1.2 Avtomobil imam namen uporabljati (let)	8	10
V 1.3 Predvidena vrednost rabljenega avtomobila ob prodaji	5.000,00 €	3.000,00 €

V 2 Letni izdatek registracije, zavarovanja, cestnine, ...	1.010,00 €	460,00 €
V 2.0 Izdatek letne registracije avtomobila	100,00 €	100,00 €
V 2.1 Izdatek letnega obveznega zavarovanja avtomobila	400,00 €	250,00 €
V 2.2 Izdatek letnega kasko zavarovanja avtomobila	400,00 €	0,00 €
V 2.3 Število let kasko zavarovanja avtomobila	8	0
V 2.4 Izdatek za letno vinjeto	110,00 €	110,00 €
V 2.5 Letni izdatek parkiranja (parkirna, garaža)	0,00 €	0,00 €

V 3 Letni izdatki za servis	650,00 €	450,00 €
V 3.0 Redni letni servis avtomobila	300,00 €	200,00 €
V 3.1 Izdatek morebitnih servisov (letno)	100,00 €	100,00 €
V 3.2 Izdatek tekočin, žarnic in ostalega drobnega materiala	50,00 €	50,00 €
V 3.3 Izdatek menjave pnevmatik (letno)	50,00 €	50,00 €
V 3.4 Cena kompleta pnevmatik	300,00 €	250,00 €
V 3.5 Število nakupov pnevmatik (cca 2 kompleta na 4 leta)	4	2

V 4 Letna poraba goriva (cena)	1.456,00 €	840,00 €
V 4.0 Število prevoženih kilometrov v enem letu (km)	20.000	10.000
V 4.1 Povprečna poraba (litrov / 100 km)	5,20	6,00
V 4.2 Cena goriva	1,40 €	1,40 €

Obračun:	Avto 1	Avto 2
Skupen letni izdatek	4.991,00 €	2.650,00 €
Mesečni izdatek	415,92 €	220,83 €
*od tega avto brez bencina	294,58 €	150,83 €
*od tega bencin glede na km	121,33 €	70,00 €
Dnevni izdatek	13,67 €	7,26 €
*od tega avto brez bencina	9,68 €	4,96 €
*od tega bencin glede na km	3,99 €	2,30 €
Cena na prevožen kilometer	0,25 €	0,27 €
*od tega avto brez bencina	0,18 €	0,18 €
*od tega bencin	0,07 €	0,08 €

Po izpoljenih podatkih na levi strani se vse skupaj preračuna v obračunu desno.

Pri tej tabeli je tudi nekaj ocen. Prva je V 1.2, vanjo vpišemo število let, po katerih nameravamo avto prodati.

Podobno oceno je treba podati tudi ob prodaji V 1.3.

Tudi oceno števila nakupov pnevmatik v času lastništva avtomobila vpišemo V 3.5, to pomeni, da so 4 pnevmatike za prvi avto morda preveč, 2 pnevmatiki za drugi avto pa morda realnejše.

Varljivi so tudi ocena prevoženih kilometrov V 4.0, poraba V 4.1 in povpreček cene goriva nekaj let V 4.2.

Kljub temu pa je mogoče vsaj približno oceniti, koliko nas stane avto.

V obračunu je skupen letni izdatek, v razmislek pa so še mesečni izdatki, dnevni izdatki in cena prevoza na kilometer.

V mestu je tako na primer bolj smiselno, da oseba, ki le malo uporablja avto in večinoma uporablja javni prevoz ter prevozi le 3000 kilometrov na leto, uporablja taksi in dostavo paketov na dom na vsakih nekaj dni, kot da bi imela avto.

6. Bilanca stanja

Če nas zanima, koliko kapitala in koliko dolgov imamo na natančno določen dan, uporabimo ta list ali to tabelo.

Družinska bilanca stanja na 31.12.2023

DE	Skupaj (D-E)	259.700,00
D	Skupaj premoženje in nepremičnine	282.300,00
E	Skupaj obveznosti	22.600,00

D 1	Premoženje	64.300,00 €
D 1.0	Gotovina	300,00 €
D 1.1	Stanje na TRR	15.000,00 €
D 1.2	Depoziti	13.000,00 €
D 1.3	Vrednostni papirji	6.000,00 €
D 1.4	Življenjska zavarovanje (trenutna odkupna vrednost)	9.000,00 €
D 1.5	Lastno pokojninsko varčevanje (privarčevani znesek)	12.000,00 €
D 1.6	Vozila (avtomobili, čolni, kolesa ipd.)	9.000,00 €
D 1.7		
D 1.8		
D 1.9		

D 2	Nepremičnine	218.000,00 €
D 2.0	Nepremičnina 1	145.000,00 €
D 2.1	Nepremičnina 2	65.000,00 €
D 2.2	Nepremičnina 3	0,00 €
D 2.3	Umetniški in drugi vrednejši predmeti (nakit, ure, zbirke, redki predmeti)	8.000,00 €
D 2.4		
D 2.5		
D 2.6		
D 2.7		
D 2.8		
D 2.9		

E 1	Obveznosti (dolgovi)	22.600,00 €
E 1.0	Posojilo 1	20.000,00 €
E 1.1	Posojilo 2	0,00 €
E 1.2	Preostanek lizinga	2.500,00 €
E 1.3	Neporavnani zneski na kreditnih karticah	100,00 €
E 1.4	Minus na TRR	0,00 €
E 1.5	Ne(od)plačane zavarovalne premije	0,00 €
E 1.6		
E 1.7		
E 1.8		
E 1.9		

Pri tej tabeli si želimo čim več vpisov v kategorijo D (prvi dve tabeli za vpis) in čim manj v zadnjo E. V zgornjih treh vrsticah so seštevki kategorij D (kaj imamo v lasti), E (koliko dolgujemo). V seštevku D–E je razlika med našimi sredstvi, ki jih imamo v lasti, in našimi dolgovi. Ta tabela se uporablja le, ko želimo na natanko določen dan popisati družinsko premoženje in želimo ugotoviti neko celotno družinsko finančno stanje.

7. Nove investicije

Precej enostavna na pogled, vendar zahtevnejša pa je tabela Nove investicije. Tudi tu se lahko vrstice vrivajo poljubno, za prvo in pred zadnjo vrstico posamezne kategorije.

Finančna konstrukcija za novo investicijo

I	Skupaj (F1+F2+F3)	163.000,00
I 1	Nakup, dovoljenja, posojila, ...	150.000,00 €
I 1.0	Stanovanje (polog)	80.000,00 €
I 1.1	Stanovanje (kredit)	70.000,00 €
I 1.2		
I 1.3		
I 1.4		
I 1.5		
I 1.6		
I 1.7		
I 1.8		
I 1.9		
I 2	Obrtniki in material	12.000,00 €
I 2.0	Obnova kopalnice (vključno z materialom)	12.000,00 €
I 2.1		
I 2.2		
I 2.3		
I 2.4		
I 2.5		
I 2.6		
I 2.7		
I 2.8		
I 2.9		
I 3	Drugi stroški	1.000,00 €
I 3.0	Odvoz gradbenega materiala	1.000,00 €
I 3.1		
I 3.2		
I 3.3		
I 3.4		
I 3.5		
I 3.6		
I 3.7		
I 3.8		
I 3.9		

Tabela je uporabna na primer pri pripravi načrta za vrt ali prenovo kopalnice, gradnjo lope in podobno. Lahko pa se uporabi tudi za nakup stanovanja ali gradnjo hiše. Bolj zato, da imamo na enem mestu shranjene vse številke iz prejetih predračunov in ocene dodatnih del. Upoštevati pa je treba, da so, ne glede na to, kako skrbno je načrtovanje, izdatki na koncu za kar zajeten odstotek višji.

O avtorjih

Tanja Bratkovič Pirc je po izobrazbi univerzitetna diplomirana ekonomistka. Poklicno se ukvarja z računovodstvom, finančnim svetovanjem in izobraževanjem na področju osebnih in poslovnih financ. Od leta 2014 je stalna zunanja sodelavka Posoškega razvojnega centra (PRC) na področju finančne pismenosti. S pomočjo Excelovih tabel pripravljenih za vodenje družinskega proračuna je od leta 2014 na PRC-ju izvedla vrsto delavnic in programov za različne ciljne skupine: PUM finančno opismenjevanje – upravljanje z osebnimi financami (l. 2014); TVU finančno opismenjevanje – družinski proračun (l. 2014–2015); TVU izdelava osebnega finančnega načrta (l. 2016); UŽU – RŽU prihranki v gospodinjstvu, družinski proračun (l. 2017–2021); UŽU – RŽU nevro marketing (l. 2017–2020); Učno podjetje – osebne in poslovne finance (l. 2019–2020); UŽU – IP sobivam z naravo – Zeliščarstvo kot dodaten vir zaslužka (l. 2021–2022); UŽU – IP pridelano in prodano doma – družinski proračun (l. 2022).

Poleg tega je v letih 2014–2015 izvedla delavnice za vodenje in spremljanje družinskega proračuna tudi v Novi Gorici na LUNGu – Upravljanje družinskega proračuna, sodobno potrošništvo in manipulacije, v Ljubljani na Cene Štupar-ju – Računalništvo in družinski proračun ter v Mirnu na Društvu upokojencev Miren – Učinkovito upravljanje družinskih financ starejših oseb. Med letoma 2016 in 2020 je vodila krožke finančnega opismenjevanja ter predmet podjetništva in učnega podjetja za otroke in mladino v Osnovni šoli Lila (Ljubljana).

Mark Pirc je univerzitetni diplomiran inženir računalništva in informatike, programer, ki se od študentski let ukvarja z avtomatizacijo procesov v industriji.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE

Podoblastni center Republike Slovenije
Slovenian Institute for Adult Education

NAČRT ZA
OKREVANJE
IN ODPORNOST

Financira
Evropska unija
NextGenerationEU